

Đổi mới giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Hoàng Thị Ngân¹, Lê Văn Mười¹

¹ Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội.
Email: muoi.evo@gmail.com

Nhận ngày 24 tháng 2 năm 2017. Chấp nhận đăng ngày 8 tháng 3 năm 2017.

Tóm tắt: Một trong những môn học bắt buộc tại các trường đại học và cao đẳng của Việt Nam hiện nay là môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam. Đây là môn học quan trọng và thiết thực vì nó giúp sinh viên hiểu rõ hơn hệ thống chính sách và pháp luật của Nhà nước. Tuy nhiên, việc giảng dạy môn học này còn nhiều hạn chế. Nguyên nhân cơ bản của những hạn chế là: nội dung trình bày trong giáo trình môn học này còn thiếu tính khoa học, tính sư phạm, tính thực tiễn; phương pháp giảng dạy và đánh giá kết quả học tập chưa phù hợp, còn mang tính hình thức; kiến thức về xã hội của sinh viên được chuẩn bị ở bậc phổ thông còn hạn chế; điều kiện vật chất giảng dạy và học tập còn thiếu thốn, cách tổ chức giảng dạy của nhà trường chưa hợp lý, trình độ chuyên môn, trách nhiệm nghề nghiệp của nhiều giáo viên chưa cao, ý thức học tập của nhiều sinh viên chưa tốt. Nếu không khắc phục các nguyên nhân này thì không thể nâng cao chất lượng giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Từ khóa: Đổi mới giảng dạy, đường lối cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam.

Abstract: One of the compulsory subjects in the Vietnamese universities and colleges today is the Revolutionary Lines of the Communist Party of Vietnam. This is an important and practical subject as it helps students better understand the system of the State's policies and laws. However, the teaching of the subject still is faced with limitations. One of the underlying causes of the limitations is that the contents presented in the curriculum lack scientific, pedagogical and practical features. In addition, the methods of teaching and evaluation of the learning outcomes are neither suitable nor substantial, but mostly perfunctory. Meanwhile, during their school years, Vietnamese students are not provided with sufficient knowledge of the social aspects. The teaching and learning conditions are not sufficient and the organisation of the teaching at schools is yet to be appropriate. The professional capacities of many teachers are not high and so are their senses for responsibility, while many students' attitude towards learning has not been good. If the phenomena fail to be overcome, that will result in the inability to improve the quality of teaching the subject.

Keywords: Renovation of the teaching, revolutionary lines, the Communist Party of Vietnam.

1. Đặt vấn đề

Những năm gần đây, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các trường đại học thực hiện đổi mới, nâng cao chất lượng các môn lý luận chính trị nói chung, trong đó có môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam (ĐCSVN). Hiện nay, các trường đại học và cao đẳng cũng đã tích cực thực hiện chủ trương đổi mới đó bằng nhiều giải pháp như: nâng cao chất lượng quản lý; đổi mới giáo trình, tài liệu; đổi mới phương pháp giảng dạy, học tập, đánh giá học phần; đổi mới công tác khảo thí... Tuy nhiên, nhiều sinh viên vẫn không hứng thú đối với môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN. Họ phải học lại và thi lại môn nhiều lần nhưng vẫn không có kiến thức và kỹ năng cần thiết. Họ vẫn không hiểu rõ quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của ĐCSVN. Tình hình này xảy ra phổ biến ở nhiều trường đại học. Bài viết này góp một số ý kiến về việc đổi mới giảng dạy môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN.

2. Những kết quả giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN được ban hành theo Quyết định số 52/2008/QĐ/BGDĐT ngày 18/9/2008 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo. Đường lối cách mạng của ĐCSVN cùng với Những nguyên lý của Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là ba môn học lý luận chính trị được Bộ Giáo dục và Đào tạo quyết định đưa vào giảng dạy trong các trường đại học, cao đẳng. Với mục tiêu đào tạo toàn diện, các trường đại học và cao đẳng không chỉ dạy chữ cho sinh viên, mà còn phải dạy

cách làm người cho sinh viên. Môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN có vị trí quan trọng trong các môn học dành cho sinh viên các trường đại học và cao đẳng ở Việt Nam, vì môn học đó giúp sinh viên phát triển một cách toàn diện.

Trên thực tế, việc giảng dạy các môn lý luận chính trị nói chung, môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN nói riêng, đã giúp nhiều sinh viên hiểu đúng và sâu sắc về quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của ĐCSVN; nâng cao hơn lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc; củng cố thêm lòng tin vào sự lãnh đạo của Đảng, sự điều hành quản lý của Nhà nước; phát triển nhân cách toàn diện. Thời gian gần đây, việc giảng dạy môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN đã có những chuyển biến tích cực. Nội dung chương trình, phương pháp giảng dạy thường xuyên được đổi mới (thông qua sinh hoạt chuyên môn, tổ chức thi giáo viên dạy giỏi, dự giờ, thay đổi hình thức kiểm tra, thi, đánh giá...). Các giảng viên dạy có cố gắng tìm tòi, cập nhật kiến thức; đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực. Nhiều sinh viên chủ động tiếp thu kiến thức, tích cực và chủ động trong việc tiếp nhận và xử lý thông tin. Việc đánh giá kiến thức của sinh viên chính xác hơn. Điều kiện vật chất phục vụ cho công tác giảng dạy cải thiện đáng kể. Tài liệu học tập phục vụ cho môn học đã được nhà trường và giáo viên quan tâm.

3. Những hạn chế trong giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Bên cạnh những kết quả trên đây, nhìn chung việc giảng dạy môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN vẫn còn nhiều hạn chế,

chưa đáp ứng tốt đòi hỏi của sự nghiệp đổi mới và hội nhập quốc tế của đất nước. Nhiều sinh viên không hứng thú đối với môn học này; coi đây là môn học khô khan, nhàm chán; tỏ ra thờ ơ, hờ hững, thiếu nghiêm túc trong quá trình học tập; chỉ học tủ, học vẹt nhằm đối phó với giảng viên; coi thường môn học; coi đó là môn phụ, không bổ ích; một số sinh viên nhận thức sai lầm về sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý của Nhà nước, từ đó họ thiếu lòng tin vào sự lãnh đạo của Đảng, sự điều hành quản lý của Nhà nước. Những hạn chế đó biểu hiện cụ thể như sau:

Thứ nhất, nội dung môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam được trình bày trong giáo trình còn thiếu tính khoa học, tính sư phạm, tính thực tiễn. Nội dung môn học bao gồm 8 chương về giai đoạn cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và giai đoạn cách mạng xã hội chủ nghĩa (bao gồm các vấn đề kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, đối ngoại...). Kiến thức yêu cầu thì nhiều, trong khi đó nội dung được trình bày trong giáo trình thiếu tính khoa học, tính sư phạm, tính thực tiễn. Nội dung giáo trình chưa gắn chặt lý luận với thực tiễn. Nhiều nội dung trình bày còn sơ lược, thiếu cập nhật, thiếu thực tế, thiếu sinh động. Nếu sinh viên không tự nghiên cứu bổ sung kiến thức của mình qua các văn kiện, nghị quyết của Đảng và các tài liệu khác, không nỗ lực, không chủ động tìm kiếm tài liệu để học hỏi thì kiến thức được trình bày trong giáo trình sẽ không đáp ứng được yêu cầu của nhà trường.

Thứ hai, phương pháp giảng dạy và đánh giá kết quả học tập môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN chưa phù hợp, còn mang tính hình thức. Môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN có ý nghĩa quan trọng trong hình thành nhân cách của công dân Việt

Nam, bởi vì công dân của nước nào cũng cần phải hiểu được rõ quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật của nhà nước hiện hành để có hành vi phù hợp (ủng hộ hoặc phản biện). Tuy nhiên, nhiều giảng viên giảng dạy theo kiểu tuyên truyền đơn giản, mà chưa chỉ ra được cơ sở khách quan dẫn đến sự hình thành quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước; chưa phản ánh được tính phức tạp của quá trình hình thành, nhận thức và thực hiện quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước. Điều đó làm cho người học thiếu hứng thú trong quá trình học tập, xem nhẹ môn học, đánh giá không đúng tầm quan trọng của môn học. Việc đánh giá kết quả học tập môn học lại nghiêng về đánh giá mức độ thuộc lòng của sinh viên đối với những câu chữ được trình bày trong giáo trình, chứ không nghiêng về đánh giá về năng lực nhận thức thực sự của sinh viên đối với quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước. Việc hướng dẫn phương pháp học tập cho sinh viên chưa được chú trọng đúng mức.

Thứ ba, kiến thức xã hội của sinh viên được chuẩn bị ở bậc phổ thông còn hạn chế. So với một số các môn học khác, môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN là một môn khoa học xã hội. Đối với sinh viên ở lứa tuổi thanh niên (nhất là sinh viên các trường kỹ thuật), học môn này khó hơn so với học các môn khoa học tự nhiên. Ở bậc phổ thông, với các môn khoa học xã hội ở bậc phổ thông, học sinh thường học bằng phương pháp học thuộc lòng. Hơn nữa, kiến thức cơ bản về khoa học xã hội của học sinh còn quá ít ỏi. Để học tập tốt môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN, sinh

viên phải hiểu rõ cơ sở lý luận và cơ sở thực tiễn trong việc hoạch định, triển khai và thực hiện quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng; người dạy và người học phải biết cách đặt vấn đề, cách giải quyết vấn đề sao cho cụ thể, rõ ràng, logic giống như cách đặt vấn đề, cách giải quyết vấn đề của các môn khoa học tự nhiên. Do kiến thức (nhất là kiến thức về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội) còn rất hạn chế, nên sinh viên gặp không ít trở ngại. Nhiều sinh viên có quan niệm sai lầm cho rằng, với các môn khoa học xã hội chỉ cần học thuộc, thậm chí học đối phó, từ đó họ thiếu ý thức học tập đúng đắn.

Thứ tư, điều kiện vật chất giảng dạy và học tập còn thiếu thốn, cách tổ chức giảng dạy của nhà trường chưa hợp lý, trình độ chuyên môn trách nhiệm nghề nghiệp của nhiều giáo viên chưa cao, ý thức học tập của nhiều sinh viên chưa tốt. Sách tham khảo cho sinh viên còn thiếu. Nhiều lớp học có số sinh viên quá đông. Nếu sĩ số bình quân của các lớp học từ 70-90 sinh viên/lớp thì giảng viên khó khăn sử dụng các phương pháp giảng dạy tích cực. Đời sống vật chất và tinh thần của cán bộ giảng viên những năm gần đây tuy có được cải thiện, song vẫn còn nhiều khó khăn. Một số giảng viên đổi mới phương pháp giảng dạy, biên soạn tài liệu giảng dạy có hiệu quả, song những kết quả này chưa thực sự được nhà trường trân trọng và đánh giá đúng mức, từ đó nhiều cải tiến có giá trị nhưng chưa được kế thừa, nhân rộng. Nhiều giáo viên giảng dạy không đúng chuyên môn (do chủ trương tích hợp các môn lý luận chính trị). Giảng viên chưa đánh thức được sự đam mê, khả năng tư duy của sinh viên. Nhà trường chưa có biện pháp xử lý phù hợp đối với những sinh viên lười học, có ý thức học

tập không đúng. Việc tổ chức đánh giá kết quả học tập chưa thật nghiêm túc. Điều này không động viên, kích thích được sinh viên nỗ lực học tập. Mặt trái của cơ chế thi trường cũng gây ảnh hưởng tiêu cực không nhỏ đến việc giảng dạy, học tập môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN. Hiện tượng sinh viên chạy điểm, xin điểm không phải là hiếm. Thời gian sinh viên tự học môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN ngày càng ít đi. Họ dành nhiều thời gian vào những công việc hàng ngày như ăn, ở, đi lại... Nhiều sinh viên ngoài việc học tập còn phải kiếm việc làm thêm để tự trang trải, hoặc lo phụ thêm phần kinh phí do gia đình nghèo không cung cấp đủ. Một số sinh viên tuy có điều kiện kinh tế đầy đủ nhưng lại dành quá nhiều thời gian cho việc thưởng thức phim ảnh, âm nhạc, đi du lịch, chơi game..., thậm chí sa vào lối sống không lành mạnh. Đa số sinh viên chưa có ý thức đúng với môn học, cho rằng đây là môn học phụ, từ đó học có thái độ ỷ lại, thụ động, thiếu tích cực. Hầu hết sinh viên không có phương pháp và hình thức học tập sáng tạo, chưa có thói quen tự học.

4. Giải pháp để nâng cao chất lượng giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Thứ nhất, cần đổi mới hơn nữa nội dung giáo trình. Nội dung giảng dạy không chỉ dừng ở việc trình bày quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của ĐCSVN, mà cần chỉ ra những nhân tố tác động và tính phức tạp của quá trình hình thành đến quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của ĐCSVN; phải gắn chặt hơn nữa lý thuyết và thực tiễn cuộc sống. Cần biên soạn giáo

trình theo hướng vừa cơ bản, vừa hiện đại. Những nhận định về quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của ĐCSVN cần phải khách quan và khoa học hơn, có nhiều căn cứ minh chứng hơn.

Thứ hai, cần đổi mới hơn nữa phương pháp giảng dạy và đánh giá kết quả học tập. Áp dụng hình thức thuyết trình với việc sử dụng phim tư liệu minh họa. Tăng cường thảo luận nhóm, thảo luận trên lớp. Tránh cách giảng dạy theo lối áp đặt tư duy cho sinh viên, tức là bắt sinh viên nói những điều giáo viên muốn nghe. Tăng cường hơn thời gian thảo luận trên lớp. Trong đánh giá kết quả học tập của sinh viên, giảng viên cần đơn giản hóa cách đánh giá kiến thức môn học bằng hình thức kiểm tra trắc nghiệm và tự luận rất nghiêm túc, bảo đảm tính khách quan, công bằng. Cần phải đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực của sinh viên. Cần phải tạo ra được cơ chế để sinh viên tham khảo tài liệu ở nhà, chủ động nắm bắt nội dung môn học. Phương pháp đánh giá kết quả học tập cần linh hoạt (chẳng hạn, sử dụng thường xuyên hơn nữa các hình thức kiểm tra giữa kỳ, bài tập về nhà, viết tiểu luận, kết hợp nhiều phương pháp trong việc thi kết thúc học phần). Cần tạo điều kiện cho sinh viên đi tham quan các viện bảo tàng, nhất là bảo tàng cách mạng Việt Nam; tham quan các di tích lịch sử có liên quan tới hoạt động của Đảng... Việc kết hợp giữa giảng dạy kiến thức cơ bản trên lớp với sinh hoạt ngoại khóa để sinh viên không những nắm vững kiến thức, mà còn chủ động vận dụng vào thực tiễn, giải quyết những vấn đề đặt ra trong từng ngành, từng lĩnh vực mà sinh viên quan tâm theo đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

Thứ ba, tăng cường cơ sở vật chất, học liệu và tổ chức lớp học hợp lý. Một trong những nguyên nhân ảnh hưởng không tốt đến chất lượng dạy và học môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN là sự thiếu thốn về cơ sở vật chất, các phương tiện hỗ trợ cho quá trình dạy và học. Việc bổ sung các loại sách báo, tài liệu tham khảo trong hệ thống thư viện là rất cần thiết. Các loại tài liệu tham khảo phải được cập nhật thường xuyên. Tạo điều kiện thuận lợi để sinh viên khai thác thông tin từ internet. Cần xây dựng và hoàn thiện hệ thống học liệu điện tử, giảng đường đa phương tiện, phòng trưng bày triển lãm, sinh hoạt chính trị ngoại khóa (tham quan các di tích lịch sử - văn hóa, bảo tàng lịch sử, đền dã). Cần bố trí lịch giảng dạy và số lượng sinh viên trong lớp học hợp lý (từ 40-50 sinh viên). Cần tạo điều kiện tốt nhất cho sinh viên thảo luận nhóm. Cần cung cấp đầy đủ giáo trình và tài liệu cho sinh viên. Tài liệu phải phù hợp với trình độ của sinh viên, nhưng phải đáp ứng được mục tiêu đào tạo.

Thứ tư, xây dựng đội ngũ giảng viên giỏi. Nhà trường cần quan tâm lựa chọn và xây dựng đội ngũ giảng viên có chất lượng cao, những người vừa có trình độ chuyên môn, lý luận chính trị và kiến thức thực tiễn. Nếu trình bày quan điểm, đường lối, chủ trương, chính sách của ĐCSVN theo kiểu thuyết trình, thiếu thực tiễn minh họa thì kiến thức sẽ rất trừu tượng, khô khan, khó hiểu, khó tiếp thu. Nhà trường nên thường xuyên bồi dưỡng và tạo điều kiện để các giảng viên có được kiến thức thực tiễn. Bản thân các giảng viên cũng nên thường xuyên cập nhật kiến thức, gắn lý thuyết với thực tiễn sinh động. Ngoài ra, giảng viên cần trang bị kỹ năng nghiệp vụ sư phạm và phải có tâm huyết với công việc. Giảng

viên không chỉ cung cấp đầy đủ kiến thức cơ bản cho sinh viên, mà còn phải giới thiệu được tinh túy của môn học này, thúc đẩy tính sáng tạo của sinh viên, truyền đạt bầu nhiệt huyết của mình cho sinh viên, đem đến cho sinh viên lý tưởng và niềm tin khoa học. Giảng viên nhận thức rõ hơn ý nghĩa môn học Đường lối cách mạng của ĐCSVN, đồng thời không ngừng rèn luyện, học tập, nghiên cứu để đáp ứng với yêu cầu đào tạo. Việc học tập, nghiên cứu và rèn luyện của giảng viên là yếu tố có tính chất quyết định nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập của sinh viên.

5. Kết luận

Nâng cao chất lượng giảng dạy môn Đường lối cách mạng của ĐCSVN là một nhiệm vụ quan trọng và cấp bách của các trường đại học và cao đẳng. Để hoàn thành nhiệm vụ đó, điều quan trọng là phải đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy và học tập môn học, tăng cường xây dựng đội ngũ giảng viên lý luận chính trị. Đây là việc khó

khăn trong điều kiện mà tình trạng suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên đang diễn ra ở mức độ rất nghiêm trọng. Tuy nhiên, dù khó khăn đến mấy chúng ta vẫn phải làm, bởi vì đào tạo sinh viên là đào tạo con người vừa hồng vừa chuyên.

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Tuyên giáo Trung ương (2014), *Hướng dẫn thực hiện kết luận số 94 (28/03/2010) của Ban Bí thư về việc tiếp tục đổi mới hệ thống lý luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân*, Hà Nội.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2006), *Giáo trình Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [3] Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh (2015), *Kỷ yếu hội thảo quốc gia: Nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập các môn lý luận chính trị trong các trường Đại học, Cao đẳng*, Tp. Hồ Chí Minh.
- [4] Lưu Xuân Mới (2000), *Lý luận dạy học đại học*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.